

ОТЧЕТ

ЗА РАБОТАТА НА ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ, КМЕТОВЕ И КМЕТСКИ НАМЕСТНИЦИ ПО ЗАКОНА ЗА ЗАКРИЛА И РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРАТА В ОБЩИНА БОЛЯРОВО

Дейността в сферата на културата в общината се организира и провежда на основание Закона за закрила и развитие на културата и Закона за народните читалища. През 2018 г. община Болярово продължи да работи за провеждане на политиката по създаване, разпространение и опазване на културните ценности. Усилията в тази област са насочени основно към: създаване на възможност за активен културен и социален живот на местното население чрез разширяване на кръга на целевите групи и привличането на нови; подобряване състоянието на културната инфраструктура и поддръжка на паметниците на културата; постигане на по-добра координация, качество и иновативност при организиране на културни събития; подобряване управлението на културните институции с оглед създаване на съвременен културен продукт.

На територията на община Болярово функционират значителен брой културни институции- паметници на уникалната тракийска култура: православни храмове, читалища.

Важно присъствие в културния живот на общината има ДТС “Боляровче” към ОДЦ – гр. Болярово. Създаден преди 21 години, от тогава до момента детският състав има многобройни изяви от местен, регионален, национален и международен характер. Активно участва и неправителствената организация, оперираща в сферата на културата и образованието- Общинско училищно настоятелство на училищата и ЦДГ в община Болярово. През 2018 г. настоятелството приключи в двете училища в общината по проект BG05M2OP001-3.002-0063-C01 “Заедно да учим и творим”, финансиран от ОП „Наука и образование за интелигентен растеж”, съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове. Приключи и друг проект BG05M2OP001-3.001-0117 „Децата на Болярово- успешна интеграция в образователната система и подобряване на учебната среда в общината” по същата оперативна програма, спечелен от община Болярово през 2016 г. С двата проекта бяха обхванати всички учебни и детски заведения на територията на общината и се работеше активно с деца и ученици от общината.

Политиката на общинската администрация е насочена към улесняване и стимулиране разпространението и създаването на културни продукти и към оказване на подкрепа за осъществяването на културни инициативи с регионално и национално значение. Културният живот в общината се организира съгласно Календар за културните дейности и календарни планове на читалищата. Общинският календарен план се утвърждава в началото на всяка календарна година и е свързан изцяло с идеите за социално - икономическо развитие, засягащи всеки аспект от живота на местното население. Календарният план е наситен с честване на бележити дати и годишнини от празничния национален и църковен календар. Политиките на културния календар са насочени към съхраняване на културните традиции, създаване на нови, атрактивни и иновативни културни събития и развитие на културата във всичките ѝ форми. Традиционно проявите в него се организират в партньорство между общината, основните културни институции, читалищата от общината и двете училища.

Двете най- мащабни събития в културния живот на общината са реализирани изцяло с усилията на общинската администрация – Националният детски фолклорен събор „Върбова свирка свири” и 26 октомври, Димитровден - празника на град Болярово. Ежегодно в началото на м. юни се провежда националният детски фолклорен събор “Върбова свирка свири” и националният конкурс “С песните на Елена Граматикова”. Превърнал се в традиция, вече 21 години този събор събира над 500

талантливи деца, чрез които се съхранява и предава на поколенията странджанското и тракийско фолклорно богатство. Съборът е сцена за изява на подрастващи таланти в областта на фолклора от Югоизточна България, възможност за съхраняване на фолклорната съкровищница на региона и осъществяване на трансгранично сътрудничество в областта на културата. През отчетния период се проведе двадесет и второто издание на събора, финансово обезпечено от спонсори в размер на 11 820 лв. За празника на гр. Болярово на Димитровден и предхождащи го мероприятия има постъпления в размер на – 14 250 лв. от дарения. Като положителен може да бъде оценен факта, че като участници в събитията са привлечени по-многобройна и разнообразна публика; утвърдени са нови добри практики при реализацията на събитията; работи се за повишаване на атрактивността и художествената стойност на предлагания продукт.

През 2018 г. с организационното и финансово съдействие на община Болярово ще се помнят от жителите на града и общината тържествено отбелязани празници като:

- националният празник 3-ти март, отбелязван всяка година по особено тържествен начин;
- общински преглед на художествената самодейност;
- ромският празник - ежегодно честван от 2003 г. насам;
- ежегодни срещи на общинското ръководство с дейците на образованието и културата в чест на 24 май;
- празник на град Болярово;
- общински коледен празник;
- родови и землячески срещи;

Оказана е значителна методическа и финансова подкрепа на кметствата в общината за отбелязване на:

- Йордановден – град Болярово, с. Голямо Крушево и др. ;
- 21 януари- Бабинден в с Шарково, с. Мамарчево, с. Стефан Караджово, с. Воден, с. Ситово и др. финансиране от общината и спонсори;
- 14 февруари- ден на лозаря в Болярово, Голямо Крушево, Ситово с. Малко Шарково, с. Голямо Шарково и др. ;
- 8 март- Болярово, с. Мамарчево, с.Воден, с. Камен връх, с. Ст. Караджово, с. Горска поляна, с. Вълчи извор, с. Малко Шарково, с. Голямо Шарково, с.Попово, с. Крайново, с. Оман, с.Денница и с. Ситово- финансиране от спонсори;
- 1 октомври – ден на пенсионера в селата: Шарково, Горска поляна, Камен връх;
- Великден – в селата Странджа, Камен връх, Голямо Крушево;
- Коледа и Нова година – Крайново, Странджа, Шарково, Горска поляна, Голямо Крушево;
- Първа пролет ДГ „Здравец” и филиали;
- Трети март – Болярово и с. Стефан Караджово;
- Илинден - с. Стефан Караджово;
- 9 май-Ден на Европа – с. Стефан Караджово;
- Лазаровден и лазаруване в селото – с. Стефан Караджово и с. Мамарчево;
- Среща по повод българското председателство на Европейския съюз – с. Стефан Караджово;
- Под патронажа на Президента Румен Радев се проведе редица мероприятия посветени на 150 годишнината от свъртта на Стефан Караджа в родното му село. ;
- На 14 юли село Попово отбеляза 197 годишнината от героичната смърт на Индже войвода. ;

- През месец юни, село Воден отбеляза 140 годишнината от рождението на Ана Маймункова, патрон на местното читалище и 140 години от националното ни освобождение. ;

- „Традицията в нас” – под този надслов премина честването на 90 годишнината от основаването на НЧ”Светлина1928” в с. Мамарчево.

През последните няколко години особено място в културния живот на общината заемат родовите и землячески срещи, събори, юбилеи и празници, които се отбелязват по достойнство. По инициатива на кметства и читалища, с организационното и финансово съдействие на общината през 2018г. са проведени следните значими селищни и читалищни празници:

- Десети общински събор „Белянката”, провеждан ежегодно, финансово осигурен от общината и дарители. ;

- Събори в селата Г. Крушево, Мамарчево, Ст. Караджово, Камен връх, Попово;

Провежданите срещи не са самоцелни. Те са изключително трогателни и полезни, тъй като те съживяват миналото, което е моралната опора на хората по пътя им към бъдещето. Чрез тях се предава на поколенията родовата памет, която е непресъхващ извор на родолюбие.

Важно място в обществено-политическия и културния живот на общината заема и общинският вестник “Крайгранична искра”, които е изцяло на общинска издръжка. През 2018 г. за издръжката на вестника са изразходени 29 000 лв.

Община Болярово е кръстовище на древни цивилизации, което обуславя богатството и спецификата на културно- историческото наследство на този край. Жителите тук имат сериозни основания да се гордеят с богато и древно минало. Многообразието на културно- исторически паметници са предпоставка населението да съхрани традиционната си народна култура и трайни спомени за героичното минало. Именно това е нравствената основа, върху която се гради желанието да съхраним и умножим културното наследство, завещано от нашите предци. Проследяването на стореното в това отношение е опит да се хвърли светлина върху по- главното в съответните аспекти на културното развитие за община Болярово.

Паметници на уникалната тракийска култура, разкрити чрез археологическите проучвания на комплексната програма за научни изследвания „Странджа- Сакар” /1985-1988 г./ Археолози датират най- старите останки от V-ти век пр. н. е. находки от времето на траките, но повечето ревниво пазят своите тайни. Средновековно селище в местността „Перваната” и средновековната крепост „Калето” в гр. Болярово.; Старинно селище от XIV- XVI в м. „Джумаята” и останки на голямо тракийско селище в местността „Исохлария” в с. Попово; в с. Деница, на брега на селската река в м. „Батака” има руини от римско селище; в с. Иглика между м. „Студения дол” и м. „Ливадите”, „Голямото дълбоко” и м. „Ситовските камъни” се намират останки на крепост от V-VI в. с гребенчат орнамент, тънкостенна керамика от XI-XII в., а също и средновековна българска керамика и строителство на император Юстениян. В близост до „Малкото градище” е разкрита гробница с църква от V-VI в. със стенописи, имитиращи мраморна облицовка и мазилка с фрески; на изток от с. Крайново и на изток от с. Воден се намират руините на три църкви, археологическите разкопки, на които са един потенциал с голяма стойност в научно отношение; край с. Шарково на височината „Крепостта” има средновековна крепост на площ 12 дка – верига от крепости покрай с. Воден и с. Шарково охранявали пътя към столицата на Византия.

През месец октомври 2018г. бе проведена Регионална научна конференция посветена на 10 години археологически проучвания на средновековната крепост „Малкото кале” в с. Воден. Конференцията бе организирана от Регионален

исторически музей – гр. Ямбол, съвместно с Университета по библиотекознание и информационни технологии - София и община Болярово.

Интерес днес представляват следните обекти:

1. Археологически разкопки в с. Воден. Представяват манастирски комплекс от 4 в. от н.е Археологичните проучвания на комплекса дават данни за историята на християнската религия и култура в региона;
2. Тракийска гробница – разкопки в с. Ружица;
3. Ранно-тракийски гробове- разкопки в с. Вълчи извор;
4. Археологически разкопки „Голямата могила” до с. Златиница – тракийско царство погребение.

На следващо ниво са съществуващите църкви в населените места на общината с красиви и антични иконописи. Най-стара /1763 г./ е църквата “Успение Богородично” в с. Ст. Караджово, която е декларирана като паметник на културата. Тя съдържа 39 икони от края на 18 и началото на 20 век, полюлей, доставен от Йерусалим в началото на 19 век и църковна камбана от 1907 г. В църквата е кръстен националният герой Стефан Караджа. Църквата в с. Ст. Караджово е интересна не само като архитектурна даденост, но тя има и обществено значение, защото там е възникнало и първото килийно училище. През 2017 г. със средства от дарения църквата беше отресторирана и обновена.

Най- уникална в архитектурно отношение е църквата “Св. Георги Победоносец” /1881 г./ в с. Воден, която също е декларирана като художествен паметник на културата заради големите архитектурни достойнства, които притежава. През 2005 г. със средства от фонд за стихийни бедствия и чрез проект “Възстановяване на църковен храм “Св. Георги Победоносец” по програма на Обществен форум в гр. Болярово църквата беше цялостно ремонтирана и реставрирана.

Като паметник на културата е декларирана и църквата “Св. Димитър” в град Болярово, заради иконите, които се намират в нея.

Културни институти на община Болярово са съсредоточени в:

1. Етнографска музейна сбирка в гр. Болярово. Експозицията показва бита на хората в края на 19 и началото на 20 век.
2. Къща-музей на Стефан Караджа в с. Ст. Караджово. Представява възстановка на битовата среда, в която е живял Стефан Караджа.
3. Музейните сбирки в с. Воден и с. Крайново.
4. Предстои изграждането на музейна сбирка в с. Попово.

Народни читалища Българските читалища са една уникална, чисто българска структура, едно духовно огнище, в което е живял българският дух и продължава да живее и до днес. Още от създаването си и до момента читалищата са били и си остават средища на културна и просветна дейност. Те са неразривна част от културното ни битие и играят изключително голяма роля за съхранение на националната ни идентичност. Но в новите икономически условия за читалището е все по- трудно да реализира тази своя мисия. Днес хората станаха повече възприематели, отколкото творци, културни дейци, активни фигури в културния живот в населените места. Повече време се отделя за възприемане на информация и по-малко, за да се създава изкуство. Повече време се отделя, за да се консумира културен продукт, отколкото да се създава такъв. Независимо от трудностите читалищата трябва да оцелеят и затова е нужна подкрепата на цялото общество, за да продължат да съществуват те и в бъдеще.

В общината функционират 6 читалища, регистрирани по ЗЮЛ - в Болярово, Мамарчево, Ст. Караджово, Воден, Попово и Голямо Крушево. В изпълнение на целите, заложиени в чл. 3, ал. 1 в Закона за народните читалища, читалищата в община

Болярово организират и провеждат разнообразни дейности, които се планират в Програмата за развитие на читалищната дейност и Общинския културен календар. През 2018 г. на НЧ бяха разпределени субсидии за 117 250 лв., като за една субсидирана бройка – 8375 лв.

Сърцето на всяко читалище е неговата библиотека. В тази основна дейност - поддържане на библиотечния фонд - те стопанисват над 50 000 тома литература от различни сфери на човешкото познание. За 2018 година са регистрирани 433 читатели както следва: Болярово-134, Ст. Караджово-71, Мамарчево-57, Воден-76, Попово-42, Голямо Крушево-53.

Послучай Международния ден на книгата СУ „Д-р Петър Берон” се включи в Националната инициатива – „Маратон на четенето” и седмица на детската книга, чрез изложба на детски и юношески книги, състезание за най-добър четец, драматизация на приказката „Приказка за буквите” и пиесата „Приказен бал”.

През месец октомври, Министерството на образованието и науката организира и проведе Национална седмица на четенето под надслов „Езикът който ни събира и разделя”. В нея се включиха както ДГ ”Здравец” със своите филиали, така и ученици от ОУ „Стефан Караджа” и СУ „Д-р Петър Берон”.

-По проект финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” ученици от ОУ „Стефан Караджа” посетиха библиотеката в село Стефан Караджово и бяха запознати с пътя на книгата – от вземането, до връщането.

По силата на редица обективни и субективни фактори броят на читателите през годините макар и по малко намалява в някои от библиотеките. Слаба е тенденцията към тяхното завишаване в отделни читалища. От една страна върху този процес влияе демографският срив, закриването на училищата и застаряващото население, и от друга страна недостатъчното обновяване на книжния фонд и конкуренцията на информационните технологии, телевизия и други съвременни технически средства, както беше посочено и по-горе. Предоставените за съхраняването на книжния фонд помещения са достатъчни.

В системата на културните ценности е любителското самодейно творчество с изява в работата на самодейните състави при читалищата, където действат фолклорни певчески групи с многобройни изяви. През отчетния период към читалищата бяха сформирани и функционират групи за автентичен фолклор /в Болярово, Мамарчево, Голямо Крушево, Воден и Ст. Караджово/, които представяха богатото песенно народно творчество на боляровския край през различните сезони на годината.

През последните години дейността на читалищата е насочена най-вече към организиране на национални и традиционни местни празници за съхраняването и популяризирането на нравите, традициите, обичаите и песните на родния край. Многобройни са празниците, отбелязани с ярко читалищно присъствие. Дейността на читалищата в община Болярово беше подробно обсъдена и приета на заседание на Общинския съвет на 27.04.2018 г.

Възстановяване, опазване и поддържане на войнишките паметници

Войнишките паметници са израз на нашата признателност към войниците, които са загинали във войните и чрез тях ние градим националното си самочувствие и националната си идентификация. България има 182 300 герои, загинали през петте войни, водени в периода от 1885 до 1945 година. За община Болярово загиналите в тези войни са 379.

В община Болярово работата по опазване и възстановяване на войнишките паметници е съществена. Със съдействието на кметове и кметски наместници и патриотично настроената местна общност и Съюза на ветераните от войните са картотекирани загиналите във войните по населени места и е извършена дейност по

възстановяване на изградени паметници и откриване на нови. Откриването на паметниците се извършваше тържествено с провеждане на землячески срещи и винаги е част от културния календар на общината.

На 12.05.2018 г. в с. Странджа бе открит новоизграденият паметник на убитите през 1912-1913 г. войници край селото. Паметникът бе изграден със средства от държавата чрез Министерство на отбраната по предложение на община Болярово и Областна администрация. Ритуалът по откриването се извърши много тържествено и беше с висок патриотичен заряд.

Изнесените факти и проведените мероприятия са плод на съвместната дейност и усилия на община Болярово, читалища, училища и ЦДГ, кметства и кметски наместничества, граждани.

Присъединяването на България към Европа изисква от нас още по-ревниво да пазим своето културно наследство, за да запазим националната си идентичност и да укрепим националното ни самочувствие. Това ни задължава и занапред да работим целенасочено, по систематизирани и конкретни направления, а именно:

1. По-нататъшно развитие на трансграничното културно сътрудничество
2. По-интензивна и разнообразна читалищна дейност, модернизиране на читалищата, за да могат да удовлетворят потребностите на хората.
3. Провеждане на творчески срещи с гостуване на местни творци.
4. Утвърждаване на землячески срещи по населени места като форма за опазване на родовата памет.
5. Насърчаване включването на жители от всички населени места от общината в местните културни събития.
6. Да продължи финансовото осигуряване на културни мероприятия, провеждани от общината, читалища, учебни заведения, кметства и кметски наместничества.

МАРИЯ ЧАНЕВАп/.....

СЕКРЕТАР НА ОБЩИНА БОЛЯРОВО

Изготвил: Кольо Пехливанов

Гл. експерт в отдел „ХД”